

Arquilla construïda a Barcelona amb dotze aquarel·les al davant dels sis calaixos. Monestir de Pedralbes.

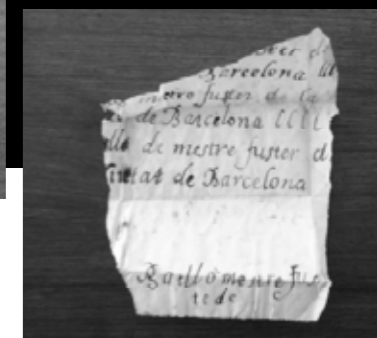

Arquilla barcelonina també decorada amb aquarel·les i aplicacions de bronze.

Revers de tres de les aquarel·les de l'arquilla del Monestir de Pedralbes on trobem xilografies de cartes fetes a Barcelona.

Tros de paper trobat darrere d'una aquarel·la de l'arquilla anterior, on es repeteix la frase 'Batlló, mestre fuster de la ciutat Barcelona'. Col·lecció Jordi Cantarell, Púbol

Arquilles barcelonines de finals del segle XVII

Aquest treball té com a objectiu aportar noves dades sobre un model d'escriptori o arquilla construït a Barcelona cap a 1700, i que es caracteritza perquè està decorat amb aquarel·les. El seu lloc de procedència precís s'ha pogut conèixer gràcies a una important informació trobada en el moment de la restauració de dos dels mobles.

Text: Mónica Piera Miquel

Com és ben sabut, l'escriptori gaudia al principi del segle XVIII de l'últim moment de forta demanda a tot Europa. Fins aquell moment, el seu èxit comercial havia generat un actiu intercanvi de models i decoracions entre els diferents centres productors, cosa que dificulta a l'historiador conèixer el lloc d'origen de molts exemplars.

Anvers era un dels centres més famosos de producció d'escriptoris decorats amb pintures al segle XVII. Aquestes pintures es treballaven tant sobre coure com sobre marbre o vidre, i s'emmar-

quen amb fustes exòtiques com el banús o xicranda. La mestria obtinguda per part dels artesans flamencs en justifica el prestigi i la influència que van exercir sobre altres centres europeus, com Nàpols o Mallorca.

A Catalunya, la presència d'escriptoris a l'habitatge va ser habitual fins al primer quart del segle XVIII, i alguns d'ells procedien d'importació. En la documentació, els diferents models d'escriptoris eren citats de manera precisa, amb termes propis per a cadascun d'ells. Així doncs, el vocable arquilla fa

referència al model d'escriptori amb els calaixos vistos, és a dir, sense tapa. Els exemplars petits eren coneguts amb el nom d'arquilleta o petita arquilla, mentre que sota el terme arquimesa es designava l'escriptori que tenia una tapa abatible que tancava els calaixos.

Són moltes les arquilles, arquilletes i arquimeses recollides als inventaris catalans de la segona meitat del segle XVII i el primer quart del segle XVIII, i són nombroses les formes de ser treballades. En general, podem dir que les arquimeses mostren una decoració més senzilla que les arquilles,

les quals presenten més varietat i riquesa, decorades amb matèries cares i tècniques elaborades. Així, se citen arquilles llaurades en marfil, en os, també treballades en plata, se'n troben altres amb bronzes i carei, amb perfils de boix i havia també petites arquilles de vidre. En aquests mobles es guardaven coses tan dispars com fundes de coixins, rosaris, ventalls, algun cobert, monedes o petits objectes de plata.

Arquilles amb països

Entre les arquilles de producció catalana destaquen les que decoren els frontals dels calaixos amb petits quadres pintats, normalment representant paisatges, sense una altra lectura que la merament decorativa. Eren citades com arquilles amb països, i poques vegades se'n detalla la tècnica i el suport. Les trobem sota referències com aquestes: "Una arquilla d'eben i xacaranda ab paysos i vidre ab són bofet de fust(a) negre, tot usat"¹ o "Una arquilla de països ab són bofetillo, bona".² En concret, els exemplars que aquí estudiarem, ja que en ells es distribueixen les pintures de dues en dues a cada calaix, es poden relacionar amb descripcions com la següent: "Una arquilla ab dos

pahissos en quiscun calaix cuberts ab vidres i ab son bofet, usada".³

Un d'ells, que ha perdut gran part de la seva decoració original, es troba al monestir de Pedralbes a Barcelona, mentre que l'altre forma part de la col·lecció de Jordi Cantarell a Púbol, Girona. En els dos casos es tracta de mobles pintats de negre. Tenen sis calaixos al frontal, distribuïts en tres fileres de la mateixa mida i altura. Cada calaix inclou dues aquarel·les pintades sobre paper, emmarcades amb motlures i separades per un escut de pany.

Arribats a aquest punt, i una vegada exposades les característiques comunes, es fa necessari passar a una descripció més minuciosa de cadascun d'ells per aprofundir en el seu estudi.

Arquilla del monestir de Pedralbes

L'arquilla del monestir de Pedralbes (número d'inventari I15.271) mesura 68,4 x 100 x 31 cm i està construïda amb fustes diverses: noguera, pi, caoba, fusta fruïter i alba. Tant les metxes dels costats dels calaixos amb el frontal com amb el darrere s'ha dut a terme amb dos grans i irregulars cues d'oronella, algunes

d'elles assegurades per claus. La fonadura dels calaixos va clavada. Tot l'exterior del moble està construït en noguera de 2 cm de gruix i, a sobre, als travessers i els muntants del frontal, s'ha aplicat un regruix d'1,5 a 2,2 mm també en noguera. D'altra banda, el marc que voreja cadascuna de les pintures és en fusta fruïter, mentre que les fines motlures en bossell que ho enquaden són de caoba. Originalment, la decoració es complementava amb un conjunt d'aplicacions en bronze en forma de roseta i florets de flors, que ha desaparegut. També els escuts de pany

"Són moltes les arquilles, arquilletes i arquimeses recollides als inventaris catalans de la segona meitat del segle XVII i el primer quart de segle XVIII, i són nombroses les formes de ser treballades"